فروش اوراق مشارکت از هفتم دی آغاز می شود

ایسنا: «۱۰ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت از سوی بانک های دولتی هفتم دی ماه به مدت ۱۰ روز کاری منتشر می شوند. این اوراق مشارکت چهارشنبه گذشته به بانک مرکزی تحویل شده است.»

غلامرضا صادقیان مدیر کل اوراق بهادار وزارت امور اقتصادی و دارایی درباره انتشار ۱۰ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت از سوی دولت با تضمین وزارت امور اقتصادی و دارایی گفت: «روز چهارشنبه گذشته ۱۰ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت از سوی وزارت امور اقتصادی و دارایی به بانک مرکزی تحویل شد تا میان بانک های عامل با سهمیه های مشخصی تقسیم شود.»

صادقیان به توزیع بانک مرکزی نسبت به اوراق مشارکت تعلق گرفته به بانک های عامل دولتی گفت: «از این میزان اوراق مشارکت دو هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال به بانک ملی، یک هزار و ۴۰۰ میلیارد ریال به بانک ملت، یک هزار و ۷۰۰ میلیارد ریال به بانک صادرات، ۸۰۰ میلیارد ریال به بانک سپه، یک هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال به بانک تجارت، ۷۵۰ میلیارد ریال به بانک کشاورزی، ۸۰۰ میلیارد ریال به بانک رفاه، ۶۰۰ میلیارد ریال به بانک مسکن، ۱۵۰ میلیارد ریال به بانک توسعه صادرات تعلق گرفته است.» وی تصریح کرد: «بانک مرکزی سهمیه ای را نیز برای پست بانک در نظر گرفته است که با توجه به اینکه در قانون به پست بانک چنین چیزی تعلق نمی گیرد از بانک مرکزی خواستار شدیم این میزان ۱۰۰ میلیارد ریال به پست بانک تعلق نگیرد و بین سایر بانک های دولتی سرشکن شود.»

امنیت عرضه آب، آسیب پذیرتر از همیشه

آتوسا دینیاریان

پنجشنبه هفته گذشته یکبار دیگر مردم تهران شاهد آلودگی آب شرب این کلان شهر شدند. این آلودگی هر چند با هوشیاری مأموران آب تهران شناسایی و رفع شد اما همچنان این سؤال در اذهان باقی می ماند که تا چه اندازه آب شرب تهران آسیب پذیر است؟ آیا این اتفاق و اتفاق های مشابه آن که در سالهای گذشته رخ داد نشان نمی دهد که نمی توان به راحتی مردم یک شهر را مسموم کرد؟

در اصل، یکی از هراس های جنگهای آینده «جنگ میکروبی» است. در این جنگ آلوده کردن منابع زیستی یکی از اهداف دشمن است. به همین خاطر، دولتهای جهان چه در حالت صلح و چه در حالت آماده، همواره به حفاظت از این منابع زیستی به ویژه آب می پردازند.

اما در ایران «انتقال آب به صورت روباز»، «نبود مأموران و بازرسان به اندازه کافی و مورد نیاز»، «عدم هماهنگی دستگاههای مختلف اجرایی»، «ساخت و سازهای غیرمجاز در حریم رودخانه ها» از جمله مهمترین دلایلی است که عرضه آب مطمئن را در کشور به خطر انداخته است.

پنجشنبه هفته گذشته برای دومین بار طی ۱۰ سال اخیر، منابع آب سد کرج اولین و بزرگترین سد تأمین کننده آب تهران در معرض خطر آلودگی جدی قرار گرفت به گونه ای که نشت گازوییل از مخزن ذخیره ویلایی در حریم رودخانه سبب آلودگی آب پشت سد و به دنبال آن قطع چند ساعته آب ساکنان غرب تهران شد.

در این زمینه چندی پیش نیز شاهد حادثه برخورد تانکر حاوی اسید سولفوریک در ۱۰ کیلومتری شمال سد قشلاق و نفوذ آن به منابع آبی این سد که آب آشامیدنی شهر سنندج را تأمین می کرد بودیم.

این حوادث اگرچه با تلاش دست اندرکاران رفع شد و در حال حاضر وضعیت منابع آبی از نظر کیفیت به مانند قبل بازگشته است اما بروز این گونه حادثه ها زنگ خطر جدی است برای همه دست اندرکاران پیرامون چگونگی حفظ منابع آبی و امنیت عرضه آب در کشور به ویژه حفظ و حراست از منابع تأمین آب آشامیدنی که به صورت مستقیم با جان انسانها کار دارد.

در حال حاضر ۷۰ درصد آب شرب تهران از سد بزرگ «کرج»، «لار» و «لتیان» تأمین می شود به به گونه ای که آب پس از طی کیلومترها پشت دریاچه این سدها جمع می شود و سپس به صورت روباز به تصفیه خانه ها هدایت می شود که این امر احتمال آلودگی آب را پیش از پیش افزایش می دهد. به گفته کارشناسان بخش آب در بسیاری از کشورهای جهان که در شرایط نسبتاً مشابه ما هستند انتقال آب اکثراً از طریق تونل ها و خط لوله صورت می گیرد به گونه ای که آب پشت سدها به تونل های بزرگ وارد و به تصفیه خانه ها منتقل می شود و یا از طریق لوله گذاری، آب به لوله های انتقال وارد و به تصفیه خانه ها هدایت می شود که این امر ضریب ایمنی را در زمینه حفاظت از منابع آبی بسیار بالا می برد. در مورد اینکه در این راستا ما چه کرده ایم، مدیرعامل سازمان آب منطقه ای تهران می گوید: «در راستای انتقال سرپوشیده آب از پشت سد به تصفیه خانه ها عملیات اجرایی نخستین طرح آغاز شده است به گونه ای که با حفر تونل به طول ۲۶ کیلومتر، آب از پشت سرد کرج به تصفیه خانه منتقل می شود. وی می افزاید: با اتمام این پروژه علاوه بر افزایش میزان انتقال آب تا حدود زیادی آلودگی آن کنترل می شود.

خامسی در مورد سد لتیان نیز می گوید: باید برای انتقال سرپوشیده آب از این سد نیز طرح مشابه ای مطالعه و اجرا شود و آب آن از طریق تونل به تصفیه خانه منتقل شود.

یکی دیگر از کارشناسان بخش آب کشور نیز در گفت وگو با خبرنگار «ایران» در مورد کنترل و امنیت عرضه آب گفت: مشکل آلودگی منابع آب و مراقبت و حفاظت جدی از آن، موضوعی است که اکنون در دستور کار اکثر کشورهای جهان قرار دارد و همه به نوعی با آن درگیر هستند. وی افزود: در این زمینه در بسیاری از کشورها مقررات و قوانین متعدد و سختی وضع شده است حتی در مورد رودخانه و آبهای مشترک پروتکل ها و قوانین مشترکی برای حفاظت از منابع آبی بین کشورها و حتی به صورت منطقه ای و بین المللی وضع شده است.

به گفته این کارشناس، در بسیاری از کشورها، مأموران و بازرسان ویژه به طور مرتب و تقریباً شبانه روزی محافظت از منابع آب را بر عهده دارند و برای متخلفان که به هر گونه ای سبب آلودگی منابع آب شوند، جریمه های بسیار سنگینی وضع شده است.

رعایت حریم رودخانه ها و مسیر عبور آب و حفاظت از آن در برابر هرگونه آلودگی موضوع دیگری است که در بحث امنیت عرضه آب اهمیت می یابد. تقی زاده خامسی در این مورد می گوید: سالهاست که ساخت و سازهای غیرمجاز در حریم رودخانه ها به ویژه دو رودخانه اصلی جاجرود و کرج صورت گرفته است و این مسأله آنچنان حاد شده که در سال ۷۹، بررسی آن در دستور کار شورای عالی امنیت ملی کشور قرار گرفت و راه حلهای کوتاه مدت، میان مدت و درازمدت در مورد آن پیش بینی شد اما برخی از آنان انجام شد و برخی همچنان باقی است.

به گفته وی در حال حاضر ۱۰۰۰ واحد غیرمجاز در اطراف کرج و لتیان قرار دارد که برای تخریب آنان باید اقدام جدی صورت گیرد اما به علت کمبود اعتبار این کار تاکنون انجام نشده است.

در طبقه بندی آلوده کننده های آب، ۹ عامل زباله های متقاضی اکسیژن، عوامل بیماری زا، نفت، مواد شیمیایی معدنی و کانی ها، رسوبات، مواد رادیواکتیو، گرما، مواد غذایی گیاهی و ترکیبات آلی سنتز شده (مصنوعی) ذکر می شود که منابع آبی کشور باید از آن محافظت شود. در این زمینه حفظ و حراست از منابع آبی کشور، بازرسی و نظارت دقیق ونگهداری از منابع آب، مقوله ای است که باید به طور جدی در دستور کار قرار گیرد.

فراتر از نفت

منبع: اکونومیست

زمانی که بحث پول در آوردن کشورهای مسلمان می شود - بویژه آنهایی که در خاورمیانه قرار دارند - فوراً نفت و گاز به ذهن خطور می کند. اما با کمی دقت نمونه متفاوتی از ثروتهای تجاری را می توانید در این کشور ها بیابید. آنها گفته های «دینار استاندارد» که یک انتشاراتی آن لاین جدید در زمینه تجاری فعالیت می کند، است. این شرکت اخیراً ۱۰۰ شرکت داخلی کشورهای مسلمان عضو کنفرانس اسلامی (اوآی سی) را رده بندی کرده است.

این رده بندیها بر مبنای فعالیت های سال ۲۰۰۳ و یا آخرین درآمدها است. همان طور که پیش بینی می شد در ناحیه عربها شرکت های نفتی و گازی بالاترین درآمدها را دارند. اما بقیه، از نیجریه گرفته تا اندونزی، بالاترین درآمد شرکتها به فعالیت بانکی، مخابراتی، ساخت و ساز و دیگر فعالیت های تجاری مرتبط می شود. بسیاری از آنها در خارج از دنیای اسلام، بازار دارند که از میان آنها می توان به شرکت مادر «کوچ» که یک شرکت ترکیه ای با زیر مجموعه ای از شرکتهای فرعی که شامل بنگاه «آرچلیک» است که لوازم خانگی به سراسر اروپا صادر می کند، نام برد. اما در این میان تنها از پترونباس شرکت نفتی و گازی مالزی در فهرست ۵۰۰ شرکت بین المللی برتر مجله فورچون نام برده شد. مجموع درآمدهای ۱۰۰ شرکت برتر «دینار استاندارد» در سال ۲۰۰۳ معادل ۵۱۲ میلیارد دلار بود که حدود ۷ درصد درآمد ۱۰۰ شرکت برتر مجله فورچون است.

رافی اودین شیوخ سردبیر «دینار استاندارد» می گوید: رده بندی کردن شرکتها در بین(او آی سی) کار آسانی نبود. بخاطر اینکه بسیاری از این شرکتهای پیشرو، بازرگانی یا دولتی هستند و یا آن که درآمدهایشان را محرمانه نگه داشته اند. به همین خاطر آمارهای دقیق و شفاف بندرت اعلام می شود. برای مثال آمارهای مربوط به شرکتهای نفتی عربستان سعودی و ایران را بر مبنای آمارهای اوپک استخراج کرده است. چندین شرکت بزرگ که در میان آنها «خط هوایی عربستان سعودی» و «شرکت ملی فولاد ایران» هم هست بخاطر آنکه نتایج قابل انتکایی نداشتند، حذف شدند.

بازار بزرگ شرکت های برتر در کشورهای اسلامی

درآمد (میلیارد دلار)	شرکت
83.1	شرکت نفت عربستان سعودی
38.4	شرکت ملی نفت ایران
25.7	پترونباس (مالزی)
24.1	سوناتر اچ (الجزایر)
22.9	کویت
22.2	پرتامینا(اندونزی)
17.0	شرکت ملی نفت ابوظبی
14.1	شرکت ملی نفت عراق
12.5	صنایع پایه ای سعودی
11.0	هلدینگ کوچ (ترکیه)
9.5	هلدینگ پادشاهی (عربستان سعودی)
8.3	بانک زیارت (ترکیه)
7.4	تلکوم سعودی
7.3	صابانچی (ترکیه)
7.2	نفت جنرال مصر

ماهیت و مرجع صدور کارت بازرگانی

کامبیز نوروزی حقوقدان

اشاره:
اتاق بازرگانی یکی از قدیمی ترین و موثرترین سازمانهای غیردولتی ایران است که از گذشته کانون تمرکز بخش خصوصی ایران بوده و توانسته است در نظام تصمیم گیری و اجرای برنامه های اقتصادی و بازرگانی کشور کمابیش اثر بگذارد. چه قبل وچه بعد از انقلاب اسلامی، اتاق بازرگانی به عنوان یکی از معدود نهادهای غیردولتی که طبق قانون مجاز به فعالیت بوده است در سراسر کشور این امکان را داشته است که مشارکت بازرگانان وصاحبان صنایع و معادن کشور را در نظم عمومی اقتصادی فراهم آورد و با فراز و فرودهایی این امکان همچنان برقرار بوده و توسعه نیز یافته است و چه بسا کارشناسان امور اقتصادی و بازرگانی برآنند که گسترش و توسعه چنین نهادی برای توسعه اقتصادی کشور امری ضروری و حیاتی است.

با این حال فراموش نباید کرد که رشد و توسعه هر نهاد اجتماعی منوط به برخورداری آن نهاد از یک نظام حقوقی روشن و مشخص است. از منظر حقوقی قواعد و اصول حقوقی بعضاً در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه مشخص می شوند وبعضاً در تفسیرهای حقوقی.

آنچه در هفته های اخیر در مورد نظام حقوقی حاکم بر صدور کارت عضویت در اتاق بازرگانی و کارت بازرگانی روی داده از جمله ناشی از آن است که گفتارهای حقوقی راجع به این مبحث چندان مطرح نشده است.

یادداشت حاصل تلاشی است برای تبیین اجمالی بخشی از نظام حقوقی اتاقهای بازرگانی در مورد کارت بازرگانی و کارت عضویت در اتاق بازرگانی.

۱ ـ اتاق بازرگانی و صنایع و معادن، یک نهاد مستقل و غیردولتی است که به موجب قانون تشکیل شده و در حال حاضر براساس قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران مصوب ۶۹/۱۲/۲۵ و اصلاحیه مورخ ۷۳/۹/۱۵ در سطح ملی (اتاق ایران) و محلی (اتاقهای شهرستانها) فعالیت می کند.

به موجب ماده ۲ قانون اتاق بازرگانی، «اتاق بازرگانی جمهوری اسلامی ایران مؤسسه ای است غیرانتفاعی که دارای شخصیت حقوقی مستقل و استقلال مالی می باشد.» همچنین براساس ماده ۴ همین قانون «... اتاق شهرستانها دارای شخصیت حقوقی بوده و در امور اداری ومالی خود بر اساس مقررات مربوطه مستقل می باشد.» تبصره ۲ همین ماده در مورد اتاق تهران نیز مقرر داشته است. «تهران مانند شهرستانها دارای اتاق مستقل بوده و حوزه فعالیت و شرح وظایف آن با بقیه اتاقها یکسان است.»

بنابر مواد ۲ و ۴ :

اولاً ؛ هر یک از اتاقهای ایران و شهرستانها دارای شخصیت حقوقی مستقل هستند. از جمله آثار استقلال شخصیت حقوقی آن است که هر شخص حقوقی ، رأساً و مستقیماً موضوع حق و تکلیف قرار گرفته و اختیارات و تعهدات آن مربوط به همان شخص حقوقی است مگر در موارد استثنا که به حکم قانون یا قرارداد شرط دیگری تصریح شده باشد.

ثانیاً ؛ کلیه روابط میان اتاقهای مختلف اعم از روابط اتاق بازرگانی ایران با اتاقهای شهرستانها و روابط اتاقهای شهرستانها با یکدیگر، براساس اصل استقلال شخصیت حقوقی هر یک از آنها تنظیم می شود. روابط این اتاقها با یکدیگر فاقد ماهیت سلسله مراتبی است مگر در مواردی که قانون تصریح کرده باشد.

ثالثاً ؛ هر اتاق از مداخله در امور اتاق دیگر ممنوع است مگر به حکم قانون در موارد استثنایی. مانند تبصره ۲ ماده ۱۵ که به موجب آن در انجمن نظارت بر انتخابات نمایندگان اتاقهای تهران وشهرستانها، ۴ نفر نماینده از اتاق ایران حضور دارند.

۲ ـ اصولاً اتاق بازرگانی ، یک تشکل حرفه ای است که از بازرگانان و صاحبان صنایع و معادن تشکیل می شود. با این حال از حیث نحوه مداخله با مشارکت بازرگانان در تشکیل و فعالیت اتاقها، تفاوت مهمی بین اتاق ایران واتاقهای شهرستانها وجود دارد.

۱ـ۲ اتاقهای شهرستانها مستقیماً از عضویت بازرگانان حوزه همان شهرستان تشکیل می شود. (مستفاد از مواد ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ قانون اتاق بازرگانی). اعضای هریک از اتاقها نیز با رأی مستقیم خود جهت نمایندگان اتاق مربوطه را انتخاب می کنند. به این ترتیب عناصر اصلی تشکیل دهنده اتاقهای شهرستانها و تهران ، مستقیماً بازرگانان و صاحبان صنایعی هستند که به عضویت هریک از اتاقها درآمده اند و تبعاً هیأت نمایندگان هریک از اتاقهای فوق به انتخاب «یک درجه» از سوی اعضا برگزیده می شوند.

۲ـ۲ حضور بازرگانان و صاحبان صنایع در اتاق ایران، جنبه غیرمستقیم دارد، این مفهوم به خوبی از ماده ۱۱ قانون استفاده می شود. به موجب این ماده «هیأت نمایندگان اتاق ایران از منتخبین اتاقهای سراسر کشور و نمایندگان اتحادیه ها و سندیکاهای وابسته به اتاق تشکیل می شود.» به این ترتیب اعضای اتاقها مستقیماً هیأت نمایندگان اتاق ایران را برنمی گزینند بلکه اعضای اتاقهای شهرستانها، از طریق منتخبین خود و به صورت غیرمستقیم و اصطلاحاً «دو درجه» در انتخابات هیأت نمایندگان اتاق ایران مشارکت می کنند.

۳ـ رابط یک بازرگان با هریک از اتاقهای بازرگانی از طریق «عضویت» در آن اتاق ایجاد می شود و «کارت عضویت» سندی است که این رابطه را مشخص می کند. در واقع کارت عضویت دلیل ارتباط وحضور مستقیم یک بازرگان درهریک از اتاقهای بازرگانی است . به عبارت دیگر هرازرگان ،عضو همان اتاق بازرگانی است که برای وی کارت عضویت صادر کرده است. به موجب ماده ۱۴ قانون اتاق بازرگانی ، «عضویت در هراتاق منوط به داشتن کارت عضویت معتبر از اتاق مربوطه خواهد بود.»

۴ ـ آیا یک اتاق بازرگانی می تواند برای اتاق بازرگانی دیگر کارت عضویت صادر کند؟ مثلاً اتاق بازرگانی اصفهان، اقدام به صدور کارت عضویت در اتاق بازرگانی شیراز نماید ؟ کاملاً بدیهی و آشکار است که پاسخ سؤال قطعاً منفی است . زیرا چنان که قبلاً بدیهیم به تصریح مواد ۲ و ۴ قانون اتاق بازرگانی ، هریک از اتاقهای بازرگانی ایران و شهرستانها، دارای شخصیت مستقل حقوقی هستند و بنا به قواعد اولیه حقوقی که کمترین تردیدی درآن راه ندارد، هرشخصیت حقوقی فقط در حدود اختیارات و وظایف خود اجازه فعالیت داشته و نمی تواند از آن تجاوز کند. بنابراین درحالی که پذیرش عضویتی برای هر شخصیت حقوقی صرفاً در صلاحیت انحصاری همان شخصیت حقوقی است و شخص حقوقی دیگر نمی تواند در حدود وظایف و اختیارات او مداخله کند.

دراین بحث اتاق بازرگانی ایران نیز با اتاقهای شهرستانها تفاوتی ندارد. همچنان که اتاقهای شهرستانها، صلاحیت صدور کارت عضویت با هرسند دیگری به نام اتاق بازرگانی ایران راندارند، اتاق بازرگانی ایران نیز صالح به صدور کارت عضویت به نام هریک از اتاقهای شهرستانها نیست. برهمین اساس نیز در مقررات مختلف راجع به عضویت، از تعبیر «عضویت در اتاقهای بازرگانی» استفاده شده است که فقط به عنوان نمونه می توان به آیین نامه نحوه عضویت در اتاقهای بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۷/۱ اشاره کرد که در بخشهای مختلف آن از جمله در مقدمه، ماده، تعهدنامه عضویت، ماده ۴ و... اشاره کرد.

لذا اولاً اعضای اتاقهای بازرگانی، هریک صرفاً عضو همان اتاقی هستند که برای آنها کارت صادر کرده است و ثانیاً هر اتاق فقط در محدوده کاری خود صلاحیت صدور کارت عضویت دارد و قادر به صدور کارت برای سایر اتاقها نیست.

۵ـ به عنوان مؤید تحلیل فوق توجه به نکات ذیل ضروری است:

الف) وفق مقررات جاری،

حق عضویت سالانه اتاق، رأساً و مستقیماً به همان اتاق پرداخت می شود.

ب) درآمدهای راجع به سه در هزار مالیاتی به موجب بخشنامه ها و دستورالعمل های صادره از سوی وزارت امور اقتصادی و دارایی مستقیماً به اتاقهای شهرستانها پرداخت می شود.

۶ ـ در آیین نامه اجرایی قانون و مقررات صادرات و واردات، مصوب ۷۳/۱/۱۴ عبارتی وجود دارد که با بخشی از تفسیر فوق و با مقررات مندرج در قانون اتاق بازرگانی وآیین نامه عضویت در اتاقهای بازرگانی متفاوت است.

به موجب بند ۲ ماده ۱۰ این آیین نامه «کارت بازرگانی توسط شعب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن در تهران یا شهرستانها به نام متقاضیانی که واجد شرایط زیر باشند صادر می گردد ....»

استفاده از واژه «شعبه» در این عبارت برای اتاقهای دیگر، غیر از اتاق ایران، ممکن است مفید این معنا باشد که اتاقهای تهران و شهرستانها به عنوان شعبه اتاق ایران فعالیت کرده و بنا به منطق سازمانی، حدود اختیارات و تکالیف آنها ناشی از مرکز یعنی اتاق بازرگانی ایران است. در نتیجه اقدامات اتاق ایران اختیار بسط یا محدود کردن وظایف آنها را در اختیار دارد و هرگاه که تشخیص دهد می تواند وظایف یا اختیاراتی را به اتاقهای شهرستانها داده و یا از آنها سلب کند.

اما با بررسی قوانین و مقررات خاص اتاق بازرگانی، نادرستی این تحلیل آشکار خواهد شد. زیرا :

اولاً: اتاق بازرگانی، دارای قانون خاص است در این قانون بر شخصیت حقوقی مستقل اتاق ایران، اتاقهای تهران و شهرستانها تأکید و تصریح شده است. ممکن است در قیاس با مقررات قانون تجارت گفته شود هر شخصیت حقوقی می تواند در عین استقلال، شعبه شخصیت حقوقی دیگری نیز باشد اما این قاعده در عین درستی، درخصوص مورد مصداق ندارد. زیرا در قانون اتاق بازرگانی نه تنها تصریحی به اینکه اتاقهای شهرستانها، شعبه اتاق ایران هستند نشده است بلکه با مرور وظایف و سازمان و ارکان اتاق ایران و اتاقهای شهرستانها، کاملاً مشخص می شود که رابط بین اتاقهای ایران و شهرستانها از نوع رابطه سلسله مراتبی (که در روابط بین مرکز و شعبه حاکم است) نیست.

ثانیاً: بنا به اصول و منطق حقوق، آیین نامه نمی تواند معارض قانون باشد ودر هر حال هرگاه بین آیین نامه وقانون تعارض وجود داشته باشد، قانون مخصص یا ناسخ آیین نامه خواهد بود.

ثالثاً: آیین نامه نحوه عضویت در اتاقهای بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۷/۱ به تصویب رسیده است، مؤخر بر آیین نامه اجرایی قانون و مقررات صادرات و واردات (مصوب ۷۲/۱/۱۴ بوده و حاکم بر آن است. در آیین نامه نحوه عضویت مبتنی بر استقلال شخصیت کامل تمام اتاقها تهیه شده و مطلقاً نافی رابطه مرکز شعبه بین اتاق ایران و اتاقهای شهرستانها دانست.

نهایتاً اینکه با توجه به قانون اتاق بازرگانی و آیین نامه نحوه عضویت باید گفت استفاده از واژه شعبه در بند ۲ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون صادرات و واردات، تحت تأثیر قانون منسوخه سال ۱۳۴۸ و سهواًقلم بوده و آن را نمی توان به ترتیبی که گفته شد حکمی برای برقراری رابطه مرکز - شعبه بین اتاق ایران و اتاقهای تهران و شهرستانها قرارداد و تنها تفسیر درست آن است که واژه شعبه را براساس قوانین و مقررات حاکم بر اتاقهای بازرگانی به معنای همان شخصیت مستقل حقوقی تلقی کنیم.

۷ ـ کارت بازرگانی، سندی است که به موجب آن دارنده می تواند از پاره ای حقوق و امتیازات دولتی و حرفه ای برخوردار باشد. در ایران، از آنجا که به موجب اصل ۴۴ قانون اساسی، بازرگانی خارجی جنبه دولتی دارد و علاوه بر این، اصولاً تنظیم امور کلان تجاری و بازرگانی، از موارد نظم عمومی است، حقوقدانان معتقدند که صدور کارت بازرگانی از موارد عمل حاکمیت و در صلاحیت دولت است و فقط دولت می تواند اقدام به صدور آن نموده و یا به تشخیص وتحت نظارت خود اقدامات مقدماتی و اداری صدور آن را به دیگران واگذار کند. در این صورت انجام مراحل مربوط به صدور کارت بازرگانی فقط در صلاحیت مراجع یا دستگاههایی است که به تصمیم دولت انجام کار به آنها واگذار شده است.

۸ ـ بنا به تبصره ۲ ماده آیین نامه اجرایی قانون صادرات وواردات، با توجه به آنچه قبلاً در تفسیر واژه «شعبه» در این بند گفته شد، کارت بازرگانی توسط اتاقهای تهران و شهرستانها صادر می شود و در صورت تأیید وزارت بازرگانی معتبر خواهد بود. بنابراین با توجه به استقلال شخصیت حقوقی اتاقها و اصل عدم جواز مداخله در امر اشخاص حقوقی، هیچ اتاقی نمی تواند به جای اتاق دیگر اقدام به صدور کارت بازرگانی کند.

۹ ـ در اینجا لازم است به اصلی که در حقوق اداری به «اصل تخصص» یا «اصل صنوعیت» شناخته می شود اشاره نماییم. به موجب این اصل اشخاص حقوقی مجاز به هیچ عملی نیستند مگر آنکه قبلاً به آنها اجازه داده شده باشد. به بیان دیگر حدود اختیارات هر شخصیت حقوقی محدود به موارد مصرح در سندی است که شخصیت حقوقی به موجب آن ایجاد شده است که حسب مورد ممکن است قانون باشد (مانند اتاق بازرگانی) یا اساسنامه (مانند شرکتها). بنابراین اگر در قانون یا اساسنامه مربوطه انجام کار یا عملی به آن شخصیت تفویض نشده باشد، سکوت را باید حمل بر ممنوعیت کرد. این اصل که حاکم بر اشخاص حقوقی است، در مقابل اصل اباحه است که حاکم بر اعمال اشخاص حقیقی است و براساس آن شخص حقیقی مجاز به هر عملی است مگر آنکه از آن منع شده باشد.

در هیچ یک از قوانین و مقررات موجود، حق یا اختیار صدور کارت بازرگانی و کارت عضویت اعضای اتاقهای تهران و شهرستانها برای اتاق بازرگانی ایران ذکر نشده است. لذا قطع نظر از اینکه این اختیار به صراحت ماده ۱۴ قانون در انحصار هر یک از اتاقهای تهران و شهرستانهاست، به موجب «اصل تخصص» یا «اصل صنوعیت» باید گفت سکوت قانون در موضوع مورد بحث دلیل بر منع اتاق ایران از صدور کارت عضویت و کارت بازرگانی برای اعضای اتاقهای تهران و شهرستانهاست.

۱۰ ـ به موجب بند «ی» از ماده ۵ قانون اتاق بازرگانی، یکی از وظایف اتاق بازرگانی عبارت است از: «صدور کارت عضویت طبق آیین نامه اتاق ایران جهت تکمیل مدارک صدور کارت بازرگانی.» از ظاهر این عبارت برمی آید که اولاً اتاق بازرگانی مستقلاً و مستقیماً دارای «عضو» است. ثانیاً مرجع صدور این کارت، اتاق بازرگانی ایران است. این تفسیر اگرچه با ظاهر متن سازگار است اما با سایر مواد قانون مغایرتهایی دارد که بعضاً به قرار ذیل است:

نخست اینکه بنا به ماده ۱۱ قانون، هیأت نمایندگان ایران توسط منتخبین اتاقهای سراسر کشور انتخاب می شوند نه به صورت مستقیم از طریق اشخاصی که ممکن است طبق بند «ی» از ماده ۵ عضو اتاق ایران باشند. هرچند باید توجه کرد که هیچگاه نه عملاً و نه رسماً و قانوناً اتاق ایران عضو مستقیم نداشته است.

دوم اینکه اصولاً براساس مبانی و نظام کلی قانون اتاق بازرگانی، اتاق ایران تشکیلاتی است که از حضور اتاقهای سراسر کشور تشکیل می شود و می توان آن را از نظر ماهیت حقوقی به نوعی «کنفدراسیون» اتاقهای سراسر ایران دانست. از نظر حقوقی، چه در سطح داخلی و چه در عرف بین المللی، اصولاً چنین نهادهایی مستقیماً عضو منفرد نمی توانند داشته باشند.

سوم اینکه، بنا به مفهوم ماده ۱۴، هریک از اتاقهای سراسر کشور رأساً اجازه صدور کارت عضویت داشته و به موجب بند ۲ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون صادرات و واردات مجاز به صدور کارت بازرگانی نیز هستند.

به این ترتیب:

اولاً بند «ی» ماده۵ نافی اختیارات قانونی اتاقهای سراسر کشور برای صدور کارت بازرگانی و کارت عضویت نیست.

ثانیاً بند «ی» ماده ۵ اجازه مداخله اتاق ایران در اقدامات سایر اتاقها برای صدور کارتهای عضویت وبازرگانی نمی دهد.

لذا در تحلیلی نهایی می توان درمورد بند «ی» ماده۵ تفسیر ذیل را ارائه کرد:

الف) این بند یک حکم کلی و عام بوده که توسط ماده ۱۴ تخصیص خورده است به این معنا که صدور کارت یکی از وظایف عمومی کل اتاقهای بازرگانی بوده و اجرای آن به صورت خاص به اتاقهای هریک از شهرستانها واگذارشده است. این تفسیر با اصول حقوقی و مفاد قانون، اتاق بازرگانی و رویه چندده ساله اتاق بازرگانی سازگار است.

استنتاج نهایی

باتوجه به موارد پیش گفته:

یکم: اتاق ایران، اتاق تهران و اتاقهای هریک از شهرستانها دارای شخصیتی مستقل بوده و مجاز به دخالت در امور یکدیگر نیستند.

دوم: صدور کارت عضویت درهراتاق وظیفه انحصاری همان اتاق است.

سوم: صدور کارت بازرگانی صرفاً باید توسط همان اتاقی انجام شود که کارت عضویت متقاضی را صادرکرده است.

چهارم: باتوجه به اصل تخصص سکوت قانون و مقررات درمورد حدود اختیارات اتاق ایران نسبت به اتاقهای شهرستانها برای صدور کارت عضویت و بازرگانی قطعاً حاکی از عدم جواز اتاق ایران دراین مورد است.

پنجم: بند ی ماده۵ نافی اختیارات انحصاری اتاقهای شهرستانها برای صدورکارت نیست وحداکثر درتفسیری مستبعد ممکن است بیانگر اجازه عضوگیری اتاق ایران باشد بدون اینکه این اعضا حق شرکت درانتخاب هیأت نمایندگان داشته باشند و یا اینکه اتاق ایران مجاز به صدور کارت بازرگانی به نام آنها باشد.